

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สรุปผลการศึกษาวิจัย
ได้ตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร
สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

1.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการบริหารคุณธรรมจริยธรรม ของผู้บริหาร
สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
ตามความคิดเห็น ของครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีขนาด โรงเรียน
และประสบการณ์แตกต่างกัน

1.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

2. สมมติฐานการวิจัย

2.1 พฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าระดับพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2.2 พฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีค่าระดับพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 พฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีค่าระดับพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครู สายปฏิบัติการสอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7,518 คน ประกอบด้วย ข้าราชการครูสายผู้สอน จำนวน 4,162 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3,356 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในปีการศึกษา 2547

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 499 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครูได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยกำหนดเขตพื้นที่เป็นพื้นที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ได้จำนวน 170 โรงเรียน แยกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 8 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 16 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 146 โรงเรียน จำนวนครูผู้สอน 2,453 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้จำนวนครูผู้สอนตามขนาด

โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 100 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 70 คน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 162 คน รวมจำนวนครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 332 คน เป็นการสุ่มอย่างง่าย ส่วนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์หลักพัน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 167 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นแบบ มาตรการส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ช่อง คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 70 ข้อ จำแนกเป็นคุณธรรมจริยธรรมในการครองตน จำนวน 24 ข้อ คุณธรรมจริยธรรมในการครองคน จำนวน 26 ข้อ และคุณธรรมจริยธรรมในการครองงาน จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือ จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม และการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยส่งไป จำนวน 499 ชุด ได้รับกลับคืน 483 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.79 ของแบบสอบถามที่ส่งไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับระดับการแสดงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical package for the Social Science for Window (SPSS for Window) ตามลำดับ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มีขนาดโรงเรียน และ

ประสบการณ์ต่างกัน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งโดยรวมและรายด้าน

4.2 วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ความคิดเห็นของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม ของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มี
ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ต่างกัน โดยรวมและรายด้าน โดยใช้การวิเคราะห์
ความแปรปรวนสองทาง (Two Way Anova)

4.3 วิเคราะห์ความถี่ความต้องการของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

5. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเห็นว่า พฤติกรรมการบริหาร
ด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา เขต 1 โดยรวมทุกด้านมีค่าระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารอยู่ในระดับมาก
เมื่อเรียงลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีพฤติกรรม
ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการครองคน การครองคน และการครองงาน ตามลำดับ
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้
หาเลี้ยงชีพในทางที่สุจริต มีความประพฤติดี ขี้ดื้อเป็นแบบอย่างได้ และละเอียดและกลัวที่จะ
ทำผิดระเบียบ กฎหมาย แม้ไม่มีการรู้เห็น

2. ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการทำงาน
ที่แตกต่างกัน มีความเห็นว่า พฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและ
รายด้านมีค่าระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้
ดังนี้ อายุราชการมากกว่า 20 ปีขึ้นไป (ประสบการณ์ตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป) อายุราชการตั้งแต่

10-20 ปี (ประสบการณ์ตั้งแต่ 2-3 ปี) และอายุราชการน้อยกว่า 10 ปี (ประสบการณ์น้อยกว่า 2 ปี) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุราชการตั้งแต่ 10-20 ปี (ประสบการณ์ 2-3 ปี) และอายุราชการตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป (ประสบการณ์ตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป) มีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงพฤติกรรมกรรมการบริหารในด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน ตามลำดับ ส่วนผู้มีอายุราชการน้อยกว่า 10 ปี (ประสบการณ์น้อยกว่า 2 ปี) มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงพฤติกรรมกรรมการบริหารในการครองตน การครองคน และการครองงาน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงพฤติกรรมกรรมการบริหารเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย อายุราชการน้อยกว่า 10 ปี (ประสบการณ์น้อยกว่า 2 ปี) มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมหาเลี้ยงชีพในทางที่สุจริต มีวาจาสุภาพ ทักทายผู้พบเห็นทันทีด้วยอัธยาศัยที่ดี และมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการ อายุราชการตั้งแต่ 10-20 ปี (ประสบการณ์ตั้งแต่ 2-3 ปี) มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต ให้มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อส่งเสริมงานวิชาการเป็นประจำ และปรับปรุงวิธีการทำงานมีการจัดการที่ทันสมัยเสมอ อายุราชการตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป (ประสบการณ์ตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป) มีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมหาเลี้ยงชีพในทางที่สุจริต บริหารงานตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและมีการคิดครีตรองวางแผนงานพิจารณาปรับปรุงงานให้ทันเหตุการณ์เสมอ

3. ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความเห็นว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีค่าระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ โรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง แสดงพฤติกรรมกรรมการบริหารในด้านการครองตน ครองงาน และครองคน ตามลำดับ ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก แสดงพฤติกรรมกรรมการบริหารในการครองตน ครองคน และครองงาน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ มีพฤติกรรมกรรมการบริหารเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงพฤติกรรม
การบริหารในการหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต ครุมีความพึงพอใจในการประชุมหรือทำงาน
ร่วมกันและมีความเพียรพยายามในการทำงานตามหน้าที่และภารกิจ

โรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงพฤติกรรมการ
บริหารในการหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต จัดให้มีการประชุมเมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญและ
อุทิศเวลาให้แก่งานที่รับผิดชอบและมีการติดต่อประสานงาน โดยใช้ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์

โรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงพฤติกรรมการบริหาร
ในการหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต มีวาจาสุภาพทักทายผู้พบเห็นทันทีด้วยอัธยาศัยที่ดี และมีการ
คิดตรិตรองวางแผนงานพิจารณาปรับปรุงงานให้ทันเหตุการณ์เสมอ

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรม
การบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
การบริหารมีค่ามากกว่ากรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่มีค่าระดับพฤติกรรมการบริหาร
ด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

5. ข้อคิดเห็นของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องการให้
ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมในด้าน
ต่าง ๆ ตามความถี่สูงสุด 3 ลำดับแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการครองตน คือ ประพฤติตน ปฏิบัติตนเป็น
แบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานและประชาชนโดยทั่วไป ปฏิบัติตนด้วยความยุติธรรมวางตน
เป็นกลางไม่ลำเอียง และมีความซื่อสัตย์สุจริต

ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการครองคน คือ ให้คำยกย่องชมเชยแก่ผู้ร่วมงาน
เมื่อทำงานบรรลุผลสำเร็จ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และ
ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการครองงาน คือ มอบหมายงานให้ตรงกับ
ความถนัด ความรู้ความสามารถ ใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ และพิจารณา
ความสำเร็จโดยยึดหลักความเป็นธรรมยุติธรรม

6. อภิปรายผล

6.1 ผลการวิจัยพบว่าระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าระดับพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล ภาธรธวานนท์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด มีพฤติกรรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านคุณธรรมในการครองคน ด้านคุณธรรมในการครองตน และด้านคุณธรรมในการครองงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเนตร ทองคำ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรโดยรวมครูผู้สอน และกรรมการโรงเรียน เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีพฤติกรรมด้านคุณธรรม โดยรวมด้านการครองตน ครองคน และด้านการครองงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของรังสี ผลากอง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด มีพฤติกรรมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านพฤติกรรมในการครองตน ด้านพฤติกรรมในการครองงาน และด้านพฤติกรรมในการครองคน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรสถานภาพขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและเป็นรายด้าน เช่นเดียวกันทุกตัวแปร

จากผลการวิจัยการศึกษาพฤติกรรมการบริหาร ด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้วิจัยที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษามีพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า

6.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้รับการพัฒนาในด้านความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะความรู้ความสามารถในการครองตน ครองคนและครองงาน ที่ผู้บริหารทุกคนในเขตพื้นที่การศึกษา ได้ร่วมกันพัฒนาโดยการเข้ารับการอบรมปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ เมื่อผู้บริหารได้รับการอบรมพัฒนาตนเองก็ได้้นำความรู้และแนวทางปฏิบัติตนมาใช้ในการปฏิบัติราชการ ทั้งการครองตนอยู่ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ประพฤติตนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านการครองตนมีความซื่อสัตย์สุจริต เกรงกลัวและละอายต่อการทำความชั่ว และสามารถอยู่ร่วมกับบุคลากรในสังกัดได้เป็นอย่างดี

6.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชน ซึ่งนับถือศาสนาพุทธและรับเอาหลักธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นแนวปฏิบัติราชการและดำเนินชีวิต ซึ่งทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้งโดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก

6.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพมีการอบรมพัฒนาตนเองอยู่เสมอมิรายได้โดยเฉพาะเงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าครองชีพในอัตราที่สูง มีเงินประจำตำแหน่ง ค่าตอบแทนมาก เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็นเหตุให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เคียดแค้นในเรื่องภาวะค่าครองชีพไม่ได้เอาเวลาไปประจบหาผู้อื่น ๆ จึงมีเวลามาทุ่มเทในการปฏิบัติราชการที่โรงเรียนอย่างเต็มที่ที่มีความรักหวงแหนศรัทธาในสถานศึกษาเป็นสัญลักษณ์ของสถานศึกษา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความละอายเกรงกลัวต่อการทำผิดระเบียบกฎหมาย แม้ไม่มีคนรู้เห็นก็ตาม

6.2 ผลการวิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มีขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน พบว่าระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าพฤติกรรมทางสถิติไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของมงคล ภาครฐวานนท์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยม ไผ่โสภา (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการรองตน ครองคน และครองงาน ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า พฤติกรรมการครองตน ครองคน และครองงาน ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมกรรมการครองตน ครองคน และครองงาน ตามแนวพุทธธรรมไม่แตกต่างกัน

ตามที่ข้าราชการครูสายผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานอยู่ที่โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความเห็นว่า พฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกันอาจเนื่องมาจาก

6.2.1 ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ กลาง เล็ก มีความเห็นว่าโรงเรียนทุกแห่งเป็นหน่วยงานที่เป็นนิติบุคคล สามารถบริหารจัดการตามภารกิจได้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านแผนและงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไปจึงมีภารกิจของงานที่ต้องปฏิบัติเท่าเทียมกัน โรงเรียนทุกขนาดผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกัน ความรับผิดชอบใกล้เคียงกันจึงเป็นเหตุให้ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มองเห็นพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

6.2.2 ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีความเห็นว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในช่วงปฏิรูปกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพ มีการติดตามประเมินผลการประกันคุณภาพการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันในด้านขนาดโรงเรียนที่อยู่ในเงื่อนไขการบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีเป็นแบบอย่างที่ดีมีความซื่อสัตย์สุจริต ย่อมเอื้ออำนวยในการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย แม้จะมีขนาดแตกต่างกันก็ตาม

6.3 ผลการวิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐาน เห็นว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มีประสพการณ์การปฏิบัติงาน
 ที่แตกต่างกัน พบว่า ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐานมีค่าพฤติกรรมทางสถิติไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑิธร
 ม่วงศรีศักดิ์ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
 ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า คุณธรรมต่อ
 วิชาชีพบริหารข้าราชการครูที่มีอายุราชการตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป กับข้าราชการครูที่มีอายุราชการ
 ต่ำกว่า 15 ปี มีทัศนะไม่แตกต่างกัน คุณธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน ข้าราชการครูที่มีอายุราชการ
 ตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไปกับข้าราชการครูที่มีอายุราชการต่ำกว่า 15 ปี มีทัศนะไม่แตกต่างกัน

การที่ข้าราชการครูสายผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีประสพการณ์
 การปฏิบัติงานที่ต่างกันมีความเห็นว่า พฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของ
 ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกันอาจเนื่องมาจาก

6.3.1 ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ต่างก็ปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร
 คนเดียวกัน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาจึงมองเห็นพฤติกรรมการบริหารที่เต็มไปด้วย
 คุณธรรมจริยธรรมที่ดำรงอยู่ในท่ามกลางผู้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
 มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้หาเลี้ยงชีพในทางสุจริตมีวาจาสุภาพทักทายผู้พบเห็นทันทีด้วย
 อหยาศัยที่ดี มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการ จัดให้มีการประชุม
 ปรึกษาหารือ เพื่อส่งเสริมด้านวิชาการเป็นประจำและปรับปรุงวิธีการทำงาน มีการจัดการ
 ที่ทันสมัยเสมอและยึดระเบียบแบบแผนของทางราชการและมีความคิดไตร่ตรองวางแผนงาน
 พิจารณาปรับปรุงงานให้ทันเหตุการณ์เสมอ

6.3.2 ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีความเห็นว่า การบริหารจัดการที่ดีผู้บริหารสถานศึกษา
 มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดำรงจึงเป็นเหตุให้ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน
 ในโรงเรียนที่มีประสพการณ์ต่างกัน มองด้านพฤติกรรมการบริหารด้านคุณภาพจริยธรรม
 ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก

6.4 ผลการวิเคราะห์ความถี่ความต้องการของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานที่ต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงพฤติกรรมกรรมการบริหารด้าน
 คุณธรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน คือ การครองคน คือ ผู้บริหารควรประพฤติตน ปฏิบัติตน
 เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานและประชาชนโดยทั่วไป ปฏิบัติตนด้วยความยุติธรรมวางตน
 เป็นกลางไม่ลำเอียง และมีความซื่อสัตย์สุจริต ด้านการครองคน คือ ผู้บริหารควรให้
 คำยกย่องชมเชยแก่ผู้ร่วมงานเมื่อทำงานบรรลุผลสำเร็จ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ยุติธรรม
 ไม่เลือกปฏิบัติ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านการครองงาน คือ ผู้บริหารควร
 มอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถ ความรู้ความสามารถ ใช้ความรู้ความสามารถในการ
 บริหารจัดการ และพิจารณาความสำเร็จโดยยึดหลักความเป็นธรรมยุติธรรม

จากการสังเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ที่ต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงพฤติกรรมกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม
 ในการครองคน ครองคน และครองงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ คำพันธ์ บุญยี่ด (2537 :
 79-81) ได้ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน
 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา แสดงพฤติกรรมด้านคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับ
 บ่อย ๆ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับบ่อย ๆ เช่นกัน โดยมีด้านมองโลกในแง่ดี
 ด้านซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน่วยงานและต่อผู้อื่น ด้านยึดระบบคุณธรรมในการบริหาร ด้านมีเมตตา
 กรุณาต่อผู้ร่วมงานและผู้อื่น ด้านความรักและห่วงใยผู้ร่วมงาน ด้านมีความยุติธรรมมีเหตุผล
 และวางตัวเป็นกลางอย่างสม่ำเสมอ ด้านมีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า
 ประโยชน์ส่วนตัว ด้านไม่เอาใจเอาเปรียบผู้ร่วมงาน และด้านประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
 แก่ผู้ร่วมงานและผู้อื่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของเถวียน พันธุ์อนุ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา
 พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและประธานกรรมการโรงเรียน พบว่า มีความ
 คิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและ
 จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายด้านทั้ง 9 ด้าน โดยมีรายชื่อที่มีคุณธรรม
 ค่อนข้างสูง จำนวน 1 ข้อ ในแต่ละด้าน ดังนี้ เข้าร่วมงานสังคมนานที่ได้รับคำเชิญ อุทิศเวลา
 เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่รวมกันกับคนใกล้ชิดหรือพรรคพวกในการแสวงหาผลประโยชน์
 ส่วนตนจาก ตำแหน่งหน้าที่ คัดสินปัญหาด้วยความเป็นธรรม ตามหลักการและเหตุผล จัดให้มี

การประชุมผู้ร่วมงานอยู่อย่างสม่ำเสมอ แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ไว้วางใจ ให้อภัยผู้ร่วมงานอยู่อย่างเนืองนิตย์ บริหารงานโดยยึดระเบียบแบบแผนของทางราชการเป็นหลัก

จากผลการวิจัย การศึกษาพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้วิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการที่จะให้ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมการบริหารที่มีการพัฒนาที่มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอยิ่งขึ้น โดยการทำคนเป็นแบบอย่างที่ดีมีการยกย่องชมเชยผู้ร่วมงานเมื่อทำงานบรรลุผลสำเร็จ มอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถ ให้ความสำคัญความรู้ความสามารถ ใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพยึดหลักความเป็นธรรมและยุติธรรม

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การศึกษาพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยให้ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงของการจัดการศึกษา ควรจะนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลสารสนเทศให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้จัดกิจกรรมหรือโครงการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติในสังคมต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ควรจัดหางบประมาณในการพัฒนาครู บุคลากร และผู้บริหารสถานศึกษาให้ได้รับการอบรม
พัฒนา และปฏิบัติตนอย่างจริงจัง ควรมีมาตรการในการลงโทษครูผู้สอน บุคลากร และ
ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ประพฤติตนปฏิบัติตนไม่เหมาะสมและให้การยกย่องเชิดชูเกียรติแก่
บุคลากรผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ครั้งนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาค้นคว้าวิจัย ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของ
ครูผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนด้วย เพื่อจะได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควรให้
นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วย และควรทำ
การศึกษาพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ที่จะทำให้ทราบพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อเป็นการเปรียบเทียบและพัฒนาต่อไป